

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU

IZVJEŠTAJ O KVALITETI ZA STATISTIČKO ISTRAŽIVANJE
Statistički poslovni registar
za 2021.

Organizacijska jedinica: Služba statističkog poslovnog registra

Priredila: Zrinka Uglešić

Listopad 2024.

0. Osnovne informacije

- Svrha i predmet istraživanja

Statistički poslovni registar (u nastavku teksta: SPR) jest potpuna, opsežna, strukturirana i redovito ažurirana baza podataka o pravnim i statističkim jedinicama koje su uključene u proizvodnju roba i usluga. SPR pruža okvir za provedbu statističkih istraživanja, statističkih analiza populacije poslovnih subjekata, izradu statistike poslovne demografije, uspostavu veza s administrativnim izvorima podataka te za identifikaciju i kreiranje statističkih jedinica. Sadržava podatke o pravnim i fizičkim osobama koje obavljaju samostalnu djelatnost (obrtnici i slobodna zanimanja) i pridonose BDP-u. Kompilira se podacima iz administrativnih i statističkih izvora. Administrativni izvori iz kojih se podaci preuzimaju jesu Registar poslovnih subjekata, Središnji obrtni registar, Registar poreznih obveznika, Sudski registar, Središnje klirinško depozitarno društvo d. d., Financijska agencija i dr. Statistički su izvori podataka i Europski registar grupa poduzeća te statistička istraživanja Državnog zavoda za statistiku. Vrste jedinica koje se registriraju u SPR-u su pravne jedinice, poduzeća, lokalne jedinice, grupe poduzeća te nerezidentne jedinice koje su vlasnički povezane s rezidentnim jedinicama.

- Izvještajno razdoblje

Kalendarska godina

- Pravni akti i drugi sporazumi

Uredba (EU) 2019/2152 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o europskim poslovnim statistikama i stavljanju izvan snage deset pravnih akata u području poslovnih statistika. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2019.327.01.0001.01.HRVam;toc=OJ%3AL%3A2019%3A327%3AFULL

PROVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) 2020/1197 od 30. srpnja 2020. o utvrđivanju tehničkih specifikacija i modaliteta u skladu s Uredbom (EU) 2019/2152 Europskog parlamenta i Vijeća o europskim poslovnim statistikama i stavljanju izvan snage deset pravnih akata u području poslovnih statistika <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R1197>

UREDBA VIJEĆA (EEZ) br. 696/93 od 15. ožujka 1993. o statističkim jedinicama za promatranje i analizu proizvodnog sustava unutar Zajednice (SL L 76, 30. ožujka 1993.) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:31993R0696>

Odluka o Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007. – NKD 2007. (NN, br. 58/07. i 72/07.)

Metodološki priručnik za statističke poslovne registre, Eurostat, izdanje 2021.

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/ks-gq-20-006>

[European business statistics methodological manual for statistical business registers — 2021 edition - Products Manuals and Guidelines - Eurostat \(europa.eu\)](#)

Priručnik o europskim poslovnim statistikama – Eurostat, izdanje 2021.

[European Business Statistics Manual — 2021 edition - Products Manuals and Guidelines - Eurostat \(europa.eu\)](#)

Metodološki priručnik o profiliranju – Eurostat, izdanje 2020.

European business profiling – Recommendations manual – 2020 edition – Products Manuals and Guidelines – Eurostat (europa.eu)

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/ks-gq-20-002>

Zakon o službenoj statistici (NN, br. 25/20.)

[Zakon o službenoj statistici NN, br. 25/20](#)

- Sustav klasifikacija

Nacionalna klasifikacija djelatnosti 2007. – NKD 2007.

Klasifikacija prostornih jedinica za statistiku

Sektorska klasifikacija institucionalnih jedinica prema ESA-i 2010

- Statistički pojmovi i definicije

SPR registrira sljedeće osnovne vrste jedinica: pravne jedinice, poduzeća, lokalne jedinice i grupe poduzeća.

Pravna jedinica je administrativna jedinica koja omogućuje stvaranje statističkih jedinica te njihovo povezivanje s administrativnim bazama podataka. Pravna jedinica može biti pravna ili fizička osoba koja obavlja samostalnu djelatnost radi ostvarivanja profita odnosno radi ostvarivanja funkcije za koju je osnovana. To može biti trgovačko društvo, ustanova, tijelo državne vlasti, tijelo jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruga, politička stranka ili drugi pravno ustrojbeni oblik pravnih osoba te obrt ili slobodno zanimanje koje se registrira i obavlja djelatnost u skladu s propisima.

Podaci o pravnim jedinicama u SPR-u jesu sljedeći: identifikacijski brojevi (matični broj, OIB, MBS, broj obrtnice i sl.); naziv; adresa; telefon i telefaks; adresa elektroničke pošte; datum registracije, datum prestanka poslovanja; pravno ustrojbeni oblik; broj zaposlenih i promet na godišnjoj razini, šifra djelatnosti prema NKD-u 2007.; šifra sektora prema ESA-i 2010; identifikacijski broj grupe poduzeća kojoj jedinica pripada; datum pridruživanja grupi poduzeća; datum odvajanja od grupe poduzeća; identifikacijski brojevi rezidentnih pravnih jedinica koje kontrolira pravna jedinica ili koje kontroliraju pravnu jedinicu i dr.

Poduzeće je osnovna statistička jedinica definirana metodologijom poslovnih registara koja je u najvećem broju slučajeva jednaka pravnoj jedinici, no u specifičnim okolnostima nastaje grupiranjem pravnih jedinica. U tom slučaju poduzeće je najmanja kombinacija pravnih jedinica koja čine organizacijsku jedinicu za proizvodnju roba i usluga te ima određenu razinu samostalnosti u donošenju odluka.

Podaci o poduzećima koji se bilježe u SPR-u jesu sljedeći: identifikacijski broj; veza prema pravnoj jedinici ili grupi poduzeća; naziv; adresa; telefon i telefaks; adresa elektroničke pošte; datum nastanka, datum prestanka poslovanja; broj zaposlenih i promet na godišnjoj razini, šifra djelatnosti prema NKD-u 2007.; šifra sektora prema ESA-i 2010; identifikacijski broj grupe poduzeća kojoj jedinica pripada; datum pridruživanja grupi poduzeća; datum odvajanja od grupe poduzeća; šifra istraživanja u koje je jedinica uključena i dr.

Lokalna jedinica je poduzeće ili dio poduzeća/pravne jedinice koji posluje na geografski određenoj lokaciji. Na toj lokaciji ili s te lokacije obavlja se jedna ili više gospodarskih djelatnosti poduzeća kojem lokalna jedinica pripada. Na toj lokaciji djelatnost obavlja barem jedna osoba, čak i u iznimnim slučajevima kada ta osoba ne radi puno radno vrijeme. Podaci o lokalnim jedinicama koji se bilježe u SPR-u jesu sljedeći: identifikacijski broj; veza prema poduzeću i pravnoj jedinici; redni broj u sklopu pravne jedinice; naziv; adresa; telefon i telefaks; adresa elektroničke pošte; identifikacijski brojevi pravne jedinice i poduzeća kojem lokalna jedinica pripada; datum nastanka, datum prestanka; pretežita djelatnost na razini razreda NKD-a 2007.; sporedne djelatnosti na razini razreda NKD-a 2007.; oznaka ako je djelatnost koja se obavlja u lokalnoj jedinici pomoćna djelatnost na razini poduzeća i dr.

Grupa poduzeća je udruženje poduzeća povezanih pravnim i/ili financijskim vezama. Može imati više od jednog centra odlučivanja, posebno za politiku proizvodnje, prodaje i profita. Također može centralizirati određene aspekte financijskog upravljanja i oporezivanja. Ona čini gospodarski subjekt koji je ovlašten za odlučivanje, posebno u odnosu na jedinice koje ju čine. Podaci o grupama poduzeća koji se bilježe u SPR-u jesu sljedeći: identifikacijski broj (nacionalni i europski), tip grupe, naziv grupe u Republici Hrvatskoj, adresa, telefon i telefaks, adresa elektroničke pošte, datum nastanka grupe u Republici Hrvatskoj, datum prestanka poslovanja grupe u Republici Hrvatskoj, broj zaposlenih i promet na godišnjoj razini, šifra pretežite djelatnosti prema NKD-u 2007., šifre sporednih djelatnosti, ako postoje, izravni roditelj glavne pravne jedinice u Republici Hrvatskoj, zemlja izravnog

roditelja, podružnice, veze između glavne pravne jedinice i podružnica, udjeli u vlasništvu, oznaka kontrole, konsolidirani promet grupe, broj zaposlenih u grupi.

- **Statistička jedinica**

Statističke jedinice u SPR-u su poduzeće i lokalna jedinica.

Do 2019. pravna jedinica uzimala se kao ekvivalent za statističku jedinicu "poduzeće", a 2019. se počelo intenzivno raditi na stvaranju složenih poduzeća. Složena poduzeća stvaraju se metodom profiliranja (automatsko i ručno).

Poduzeće preuzima glavnu djelatnost one pravne jedinice koja ima najviše zaposlenih. Promet u svim pravnim jedinicama poduzeća konsolidira se tako da se iz zbroja eliminiraju prihodi ostvareni među jedinicama istog poduzeća.

- **Statistička populacija**

SPR je potpun i opsežan popis poslovnih subjekata koji su registrirani u administrativnim registrima u Republici Hrvatskoj (rezidenti u Republici Hrvatskoj). U obuhvatu se ne primjenjuje nikakav prag, nego se preuzimaju podaci o svim poslovnim subjektima dostupnima u administrativnim izvorima. Iz obuhvata su izostavljene fizičke osobe – paušalni obveznici poreza na dohodak.

1. Relevantnost

1.1. Korisnici podataka

Interni korisnici podataka SPR-a: statistički odjeli Državnog zavoda za statistiku (Sektor poslovnih statistika, Sektor makroekonomskih statistika te nekoliko istraživanja Sektora društvenih statistika)

Vanjski korisnici podataka SPR-a: generalne direkcije za politike Europske komisije, Hrvatska narodna banka i Ministarstvo financija u dijelu sektorske klasifikacije institucionalnih jedinica

Individualni korisnici

1.1.1. Potrebe korisnika

SPR je važan za kompilaciju konzistentne i usporedive europske poslovne statistike, uspostavljanje učinkovitih okvira za statistička istraživanja, pružanje identifikacijskih brojeva svih jedinica za povezivanje s različitim izvorima, povećanje statističkih informacija i smanjenje tereta izvještavanja za poslovne subjekte.

SPR se naziva "kralježnicom" u proizvodnji ekonomske statistike jer pruža temeljnu infrastrukturu za postizanje konzistentnosti podataka između različitih statističkih rezultata, tj. statističkih istraživanja.

Korisnici SPR-a ponajprije su statistički odjeli kojima SPR daje populaciju za provođenje statističkih istraživanja.

Potrebe vanjskih korisnika zadovoljavaju se u ograničenom opsegu jer su podaci SPR-a, osim podataka o sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica, povjerljivi i nisu dostupni vanjskim korisnicima na individualnoj razini, nego su samo agregirani na način koji ne omogućuje identifikaciju pojedinih jedinica i njihovih pokazatelja poslovanja.

1.1.2. Zadovoljstvo korisnika

Zadovoljstvo korisnika mjeri se istraživanjem o zadovoljstvu korisnika. Istraživanje je prvi put provedeno 2013., a drugi put 2015. Rezultati istraživanja mogu se provjeriti na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku <https://dzs.gov.hr/istaknute-teme-162/kvaliteta/istrazivanja-o-zadovoljstvu-korisnika/1752>.

Eurostat također provodi periodično istraživanje o zadovoljstvu korisnika nacionalnih statističkih poslovnih registara.

Polugodišnji sastanci s internim korisnicima daju mogućnost korisnicima da izraze svoje mišljenje i zadovoljstvo SPR-om.

1.2. Potpunost

SPR je potpuno usklađen s propisima EU-a.

1.2.1. Stopa potpunosti podataka

Pokazatelj se ne izračunava.

2. Točnost i pouzdanost

2.1. Uzoračka pogreška

Nije primjenjivo za SPR.

2.1.1. Pokazatelji uzoračke pogreške

Pokazatelj nije primjenjiv.

2.2. Neuzoračka pogreška

Neuzoračke pogreške koje utječu na kvalitetu podataka SPR-a odnose se na pogreške obuhvata, mjerenja i obrade.

2.2.1. Pogreška obuhvata

Pogreška obuhvata odnosi se na podobuhvat, udvostručenje jedinica i nepravilno razvrstavanje prema NKD-u 2007.

Podobuhvat: u SPR-u su pravne osobe potpuno obuhvaćene, no u dijelu fizičkih osoba postoji manjkavost koja se ponajprije odnosi na obuhvat slobodnih zanimanja i, u vrlo maloj mjeri, na obrte.

Uzrok podobuhvata slobodnih zanimanja jest nedostatak jedinstvenoga i ažurnog registra slobodnih zanimanja jer se posebne kategorije slobodnih zanimanja registriraju u nekoliko desetaka raznih registara u sklopu profesionalnih komora, udruženje i drugih organizacija. U nedostatku jedinstvenog registra slobodnih zanimanja koriste se podaci iz Registra poreznih obveznika, u kojem postoje određene manjkavosti u obilježavanju pojedinih kategorija fizičkih osoba koje obavljaju samostalnu djelatnost.

Obrti su u manjoj mjeri podložni podobuhvatu, i to se događa u iznimnim i rijetkim slučajevima kada se zbog određene pogreške u podacima Obrtnog registra neki obrti ne prenesu u SPR.

Udvostručenje podataka postoji u slobodnim zanimanjima zbog višestrukog dodjeljivanja matičnih brojeva istim nositeljima slobodnih zanimanja, i u takvim se slučajevima svaki novi matični broj koji ulazi iz administrativnog izvora smatra novom jedinicom.

U SPR-u se nastoji registrirati šifra djelatnosti koja se stvarno obavlja. Taj podatak uglavnom se pribavlja na temelju različitih statističkih istraživanja poslovnih statistika u kojima se prikupljaju pokazatelji vezani za specifične djelatnosti (industriju, poljoprivredu, usluge, turizam, građevinarstvo i sl.) i u koje su izvještajne jedinice odabrane na temelju registrirane djelatnosti.

Ako se registrirana djelatnost stvarno ne obavlja, izvještajne jedinice ne mogu popuniti tražene podatke i izvještavaju o obavljanju druge djelatnosti. Takve informacije podloga su za potencijalnu promjenu šifre djelatnosti u SPR-u.

U drugim istraživanjima u kojima traženi podaci koji se prikupljaju nisu izravno vezani za djelatnost (npr. investicije), izvještajne jedinice često izvještavaju da je djelatnost dodijeljena u SPR-u pogrešna i navode djelatnost registriranu u Administrativnome poslovnom registru kao ispravnu, što često nije točno.

2.2.2. Stopa nadobuhvata

Pokazatelj se ne izračunava.

2.2.3. Pogreška mjerenja

Pogreške mjerenja koje se pojavljuju u SPR-u odnose se na podatke preuzete iz administrativnih izvora koji su loše kvalitete. Te pogreške ponajprije se odnose na pogreške u broju zaposlenih i prometu kada su podaci pogrešno uneseni u izvor iz kojeg se preuzimaju.

Takve pogreške kontinuirano se određuju usporedbom podataka iz više izvora ili uzastopnih godina, provjeravaju i ispravljaju.

2.2.4. Pogreška neodgovora

Nije primjenjivo za SPR.

2.2.5. Stopa neodgovora jedinice

Pokazatelj se ne izračunava.

2.2.6. Stopa neodgovora na određenu varijablu

Pokazatelj se ne izračunava.

2.2.7. Pogreška obrade

Jedinice se registriraju u SPR-u s obilježjima koja su unaprijed evidentirana u administrativnim izvorima, odnosno izračunavaju se određenim algoritmima pri učitavanju u SPR, npr. šifra institucionalnog sektora. U specifičnim slučajevima događaju se pogreške koje se kontinuirano provjeravaju te ispravljaju kontaktiranjem s izvještajnim jedinicama.

2.2.8. Stopa imputacije

Pokazatelj se ne izračunava.

2.2.9. Pogreška izbora modela

Nije primjenjivo za SPR.

2.3. Revizija podataka

2.3.1. Politika revizije podataka

Pokazatelj nije primjenjiv.

2.3.2. Praksa revizije podataka

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.3.3. Prosječna veličina revizije podataka

Pokazatelj se ne izračunava.

2.4. Desezoniranje

Desezoniranje se ne provodi u SPR-u.

3. Pravodobnost i poštivanje rokova objavljivanja

3.1. Pravodobnost

T + 10 mjeseci

3.1.1. Pravodobnost prvih rezultata

Pravodobnost prvih rezultata je T + 10 mjeseci.

3.1.2. Pravodobnost konačnih rezultata

Pravodobnost konačnih rezultata je T + 12 mjeseci.

3.2. Poštivanje rokova objavljivanja

SPR je ažuriran u planiranim rokovima i spreman za potrebe korisnika.

3.2.1. Poštivanje rokova objavljivanja – dostava i objavljivanje

Pokazatelj nije primjenjiv.

4. Pristupačnost i jasnoća

Podaci se dostavljaju u agregiranom obliku na zahtjev, u tiskanome i elektroničkom obliku.

4.1. Priopćenja

Podaci se ne objavljuju u publikacijama Državnog zavoda za statistiku.

4.2. Mrežna baza podataka

Podaci o razvrstavanju poslovnih subjekata prema Sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica dostupni su na internetu.

4.3. Pristup mikropodacima

Dostupni su samo mikropodaci koji se odnose na Sektorsku klasifikaciju institucionalnih jedinica.

<https://web.dzs.hr/sektorizacija.htm>

4.4. Dokumentacija o metodologiji

Metodološki priručnik europskih poslovnih statistika za statističke poslovne registre – izdanje 2021., javno je dostupan na internetskoj stranici Eurostata i može mu se pristupiti sa sljedeće poveznice:

<https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-manuals-and-guidelines/-/ks-gq-20-006>

Metodološki priručnik o profiliranju, Eurostat, izdanje 2020., javno je dostupan na internetskoj stranici Eurostata i može mu se pristupiti sa sljedeće poveznice:

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/ks-gq-20-002>

5. Usklađenost i usporedivost

5.1. Koeficijent asimetričnosti u zrcalnim statistikama

Nije primjenjivo za SPR.

5.2. Vremenska usporedivost

Statistički podaci o poslovnim subjektima u SPR-u vremenski su usporedivi i usklađeni (2008. – 2018.). Godine 2019. nastupio je prekid vremenske serije i podaci nisu usporedivi s prethodnim godinama.

5.2.1. Duljina usporedivih vremenskih serija

Duljina usporedivih vremenskih serija je tri godine.

5.2.2. Razlozi za prekid u vremenskoj seriji

Podaci od 2019. nisu usporedivi zbog stvaranja statističke jedinice "poduzeće", tj. složenog poduzeća.

5.3. Usklađenost kratkoročnih i godišnjih statistika

Pokazatelj se ne izračunava.

5.4. Usklađenost s podacima nacionalnih računa

Pokazatelj se ne izračunava.

5.5. Usklađenost s podacima iz administrativnih izvora

Pokazatelj se ne izračunava.

6. Trošak i opterećenje

6.1. Trošak

Troškovi izravno povezani s vođenjem Statističkoga poslovnog registra:

- troškovi osoblja
- 8 zaposlenih osoba
- troškovi informatičkog održavanja i razvoja
- 100.000 kn na godišnjoj razini

6.2. Opterećenje

Opterećenje izvještajnih jedinica maksimalno je smanjeno korištenjem administrativnih izvora. Postoji samo u slučajevima kada je potrebna provjera podataka izravnim kontaktiranjem s izvještajnim jedinicama.